

להפוך כישלון להצלחה כבירה

Category: כי תשא, שמות

40 יום בלבד לאחר ההתגלות האלוהית הגבוה ביותר בהר סיני עם ישראל חוטא לעגל הזהב והקב"ה לא מסתפק בלבטל את הגזירה, אלא הוא מנצל את המשבר כדי להביא להישגים נעלים עבור העם. כך נמנף משבר להצלחה.

צליחה תוך 40 יום בלבד

כמעט כל מי שאני מדבר עמו לאחרונה, לאחר כמה משפטי נימוס אופייניים הוא מתחיל לדבר איתי על ה"סטאק מרקט". אני נכנס למשרדים ונתקל באנשים שיושבים צמודים למסך של המחשב עם הידיים על הפנים ונאנחים "אוי ווי"!

אני מגולל שיחה בת עשרים דקות איתם ובמהלכה הם מספיקים לבדוק לפחות שלוש פעמים מה מצב המניות שלהם. רבים מהם מתלוננים שהם לא יוכלו לפרוש לגמלאות משום שהם איבדו כעת את כל החסכונות שלהם; אם הם חשבו שיוכלו לצאת לגמלאות בגיל 55 כעת הם מתכננים לעבוד עד גיל שבעים.

בואו ונראה כיצד היהדות מטפלת במשברים כאלו.

השבוע אנו קוראים בתורה על אחד המשברים הגדולים ביותר בתולדותיו של העם היהודי: חטא העגל. בחג השבועות הם עמדו למרגלות הר סיני ושמעו מפי הגבורה "אנכי ה' אלוקיך", "לא יהי לך אלוקים אחרים", וארבעים יום לאחר מכן הם עבדו עבודה זרה! בשפת ה"סטאק מרקט" הדבר דומה למצב שהמניות נופלות מ-14,000 נקודות ל-6000 נקודות, אבל לא בתקופה של ששה חדשים אלא תוך ארבעים יום בלבד! ממש מאיגרא רמה לבירא עמיקתא.

באותה שעה שהה משה למעלה בהר סיני ביחד עם הקב"ה, ושם הוא שומע את החדשות האחרונות: "לך רד כי שחת עמך", הקב"ה רוצה לכולות אותם לאלתר. משה 'עוצר' את הקב"ה, ובעצם מבקש ממנו: לפני שאתה עושה משהו תן לי לרדת למטה ואני אטפל בזה.

משה יורד ורואה את החורבן לנגד עיניו. הוא שובר את הלוחות, לוקח את העגל, שורף וטוחן אותו ומטפל בעבריינים. מיד לאחר מכן הוא חוזר לבקש רחמים מאת הקב"ה. ראשית הוא מעמיד אולטימטום: "אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא" אם אינך מוחל להם, תמחק אותי ביחד איתם.

ואכן הקב"ה מתרצה למשה, אבל מוסיף כי מעתה ואילך רק "מלאכי ילך לפניך", לא עוד השכינה בעצמה תשרה בתוך בני ישראל אלא רק מלאך. מדוע? מסביר הקב"ה: "לא אעלה

בקרוב כי עם קשה עורף אתה פן אכלך בדרך", קיצורו של דבר: עם ישראל לא בנוי לרמה כזאת של גילוי שכינה.

אולם משה לא מוותר ואנו שוב קוראים בפרשה שמשה מנסה לעורר רחמים על עם ישראל [דהיינו: לא רק שהקב"ה יוותר להם על חטא העגל שאת זה הוא כבר פעל, אלא] כעת הוא פונה אל הקב"ה ואומר "ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך" ☞ אם אתה באמת אוהב אותי הריני מבקש ממך שלא תשלח מלאך שילווה אותנו במדבר אלא שאתה עצמך תשרה בקרבנו. וה' עונה לדבריו: "ויאמר פני ילכו", מסביר רש"י: "לא אשלח עוד מלאך אני בעצמי אלך".

☞ כשמשה מזהה שזו עת רצון ושעת הכושר, הוא מיד מוסיף לבקש דבר נוסף: "ונפלינו אני ועמך" ☞ תן לעם ישראל יחס מיוחד יותר מאשר לכל שאר אומות העולם. ולכן מאז קמו נביאים רק בעם ישראל ולא באומות העולם. הקב"ה שוב מסכים למלא את בקשתו, "כי מצאת חן בעיני".

להבין את סוד ה'

משה רבינו לא מסתפק בזה והוא מיד מבקש עוד בקשה צנועה: "הראני נא את כבודך". על כך משיב לו הקב"ה: "וראית את אחורי ופני לא יראו".

מה מתרחש פה? מה משה רבינו רצה לראות ומה הקב"ה השיב לו? הרי לקב"ה אין דמות הגוף! מה המשמעות בכלל של בקשת משה רבינו שרצונו לראות את אלוקים? מה בדיוק הוא רצה לראות ומה הפירוש בתשובה של ה' לראות את "אחורי" ולא את הפנים?!

ישנו הסבר מעניין שמשה ביקש לראות את אלוקים, כלומר, הוא רצה לדעת 'למה', הוא היה מעוניין שהקב"ה יכניס אותו בסוד העניינים ויגלה לו מדוע ישנן צרות בעולם, למה ה"סטאק מרקט" נופל? למה הדברים מתרחשים כפי שאנחנו רואים? הלא אנשים רבים מסתובבים עם השאלות הללו בבטן ואומרים לעצמם "הלוואי שהייתי יודע למה זה קרה לי" או "מה עשיתי רע" וכו' וכו'.

זאת ביקש משה רבינו לדעת, הוא רצה להיכנס בסוד ה'. על כך עונה לו הקב"ה "וראית את אחורי ופני לא יראו" ☞ ביכולתך להבין את הדברים שהתרחשו בעבר, "אחורי", אבל לא לרדת לעומק הדברים אשר עתידים להתרחש.

גם אנשים כערכנו מבינים לעתים אחרי המאורעות את טעם ונימוק הדבר, וכמו-כן אנו עשויים להבין כעבור זמן מהו הטוב שהיה מוסתר וצפון באותו אירוע. לפעמים חולפות שנים רבות עד שאנו רואים את הטוב שיצא מזה. משה רבינו בוודאי הבין הרבה יותר מאתנו, ומכל-מקום "ופני לא יראו" ☞ העתיד לא ידוע.

בסיפור הזה אנחנו רואים כיצד משה רבינו הפך את הטרואמה הגדולה ביותר של עם ישראל ומינף אותה להעצמת והגברת הקשר בין הקב"ה לבין עם ישראל. אם עד אז ליווה את בני

ישראל מלאך בלבד (כמו שכתוב בפרשת משפטים (כ"ג כ'). "הנה אנכי שולח מלאך לפניך לשמרך בדרך", לאחר חטא העגל פעל משה רבינו שהקב"ה בעצמו ילך עמם.

ובסופו של דבר, כתוצאה מחטא העגל עם ישראל בנה את המשכן! משה רבינו הפך את הכישלון הענק הזה להצלחה גדולה ועצומה. וכמו שהרבי תמיד היה חוזר ואומר שצריך תמיד להיות "יתרון האור מתוך החושך".

השריפה שהצילה

לא מזמן קראתי על ר' יצחק גאנזבורג ^[1] איש חסיד שהתגורר בישראל לפני כארבעים שנה. בבעלותו הייתה דירה בכפר חב"ד ובהוראת הרבי הוא התמנה לנהל את בית ספר חב"ד בשוב תענד, והוא השכיר אפוא את דירתו למשפחה אחרת.

בימים ההם, בחודשי החורף היו מחממים את הבתים בתנורי נפט, ובאחד הימים נדלק הווילון מהתנור, והאש התפשטה בבית. כשבעלת הבית ביקשה לצאת במהירות ^[2] האש כבר הגיעה ליד הדלת, ולכן היא קפצה מהחלון. כתוצאה מהקפיצה היא שברה את חוט השדרה וקיבלה עוד כמה שברים אחרים בגופה אבל ברוך ה' ניצלה מן השרפה.

הבית עמד שרוף והאישה שכבה בבית הרפואה, בוכה ומדוכדכת על מצבה, וכי איך תחזיר לבעלי הבית את הדירה שלהם? (בתקופה ההיא בארץ ישראל לא היה לאנשים ביטוח, ולכן היא הייתה מודאגת מאד כיצד היא תצליח לשלם להם את הנזק העצום).

ר' איצקע גאנזבורג, שבינתיים כבר שמע שביתו אשר בכפר חב"ד נשרף, נסע עם אשתו לבדוק את הנזק, הם באו ואכן גילו את הנזק העצום. בעודם עומדים ליד דירתם השרופה, סיפרו להם השכנים שהאשה ששכרה את הדירה שוכבת בבית הרפואה עם שברים בגופה ובוכה כיצד היא תצליח להחזיר להם את הבית.

בני הזוג גאנזבורג הגיעו לבית הרפואה, נכנסו לחדרה של האשה החבולה, ואיצקע הכריז בקול גדול: "באתי להודות לך!". האשה המיוסרת הסתכלה עליו וחשבה שהוא השתגע. אולם הוא הסביר את עצמו: "כמו שאת יודעת אני עסוק כל שעות היממה בניהול בית הספר בתענד ואין לי הרבה זמן ללמוד תורה. אולם תמיד הרגשתי רגשי אשמה על כך שאינני מקדיש יותר זמן ללימוד תורה, אני דואג מיום הדין.

"אולם עתה התבטלו כל חששותיי! בשעה שאבוא לבית דין של מעלה וישאלו אותי למה לא למדת תורה ^[3] יש לי תירוץ מן המוכן, אגיד להם שאת שרפת לי את כל הספרים ולא היו לי ספרים כדי ללמוד תורה! ^[4] האישה צחקה ובכתה גם יחד.

זהו שיעור נפלא כיצד ראוי להסתכל על כל מאורע בחיים.